

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
REPUBLIC OF CYPRUS

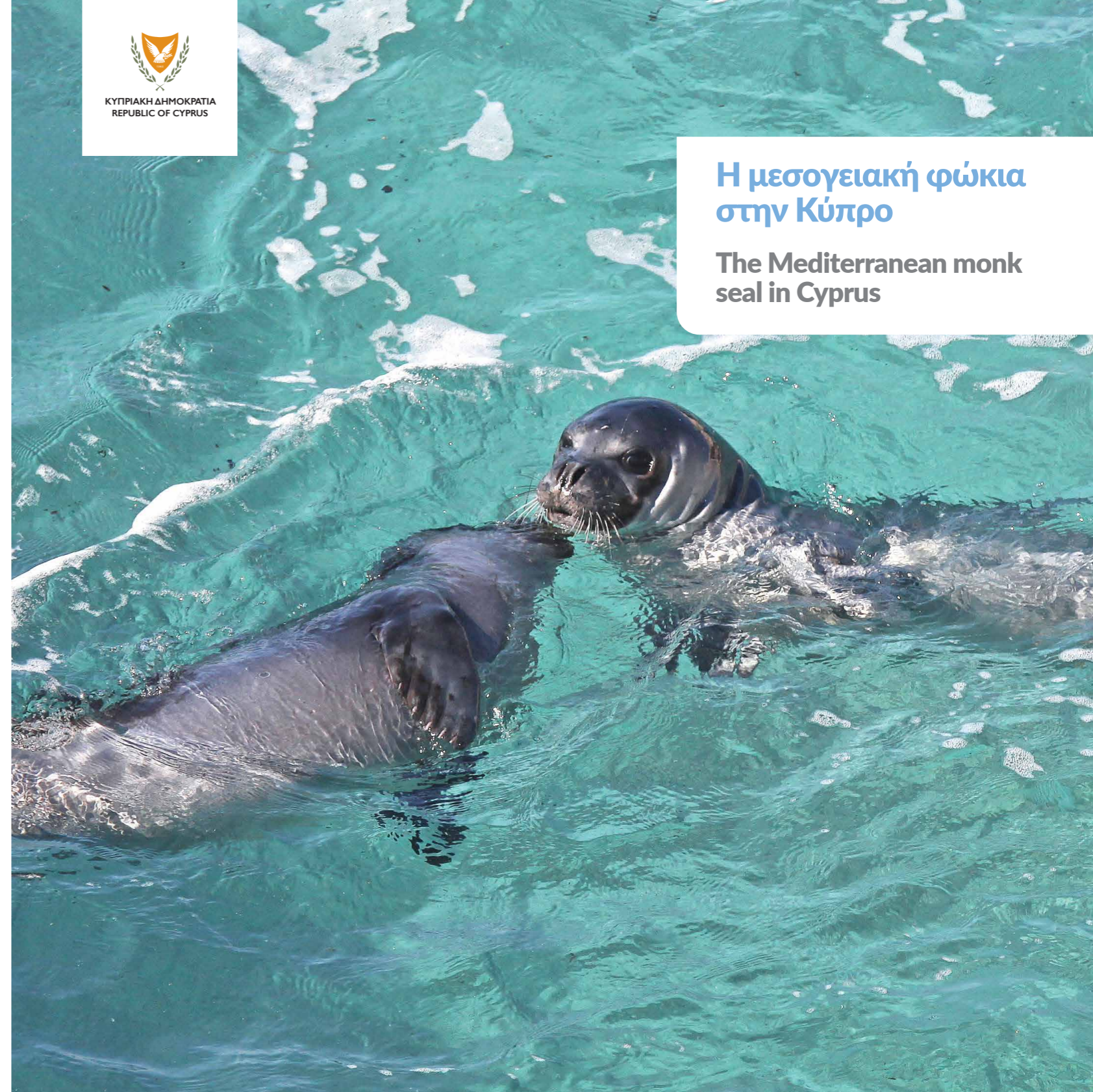
Η μεσογειακή φώκια στην Κύπρο

The Mediterranean monk
seal in Cyprus

Τμήμα Αλιείας
και Θαλασσιών Ερευνών
Department of Fisheries
and Marine Research

www.moa.gov.cy/dfmr

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
REPUBLIC OF CYPRUS

Έρευνα και συγγραφή κειμένων: / Research and Authors:
Μελίνα Μάρκου / Melina Markou
Χάρης Νικολάου / Haris Nikolaou

Γ.Τ.Π./P.I.O. 20/2023 - 1.000
ISBN 978-9963-50-459-6
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Published by the Press and Information Office
Σχεδιασμός/ Design: Gios Advertising Solutions - www.gios.com.cy
Εκτύπωση: Κώνος Λτδ
Printed by Konos Ltd

Department of Fisheries and Marine Research (DFMR)
Ministry of Agriculture, Rural Development
and Environment

Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών (ΤΑΘΕ)
Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης
και Περιβάλλοντος

Το πιο απειλούμενο θαλάσσιο θηλαστικό στην Ευρώπη
The most threatened marine mammal in Europe

Ένας μικρός αριθμός (17-20 άτομα) ζουν στην Κύπρο
A small number (17-20 individuals) live in Cyprus

Το πιο σπάνιο από τα 33 είδη φώκιας που υπάρχουν στον κόσμο
The rarest out of 33 species of seals that exist in the world

Η μεσογειακή φώκια The Mediterranean monk seal *Monachus monachus*

Η μεσογειακή φώκια είναι το πιο σπάνιο είδος από τα 33 είδη φώκιας που υπάρχουν στον κόσμο. Συγκαταλέγεται στην κόκκινη λίστα του IUCN (International Union for Conservation of Nature) με τα πιο απειλούμενα είδη ως «κινδυνεύον» είδος και θεωρείται το υπ' αριθμόν ένα απειλούμενο θαλάσσιο θηλαστικό στην Ευρώπη. Ο πληθυσμός της στη Μεσόγειο ανέρχεται γύρω στα 700 άτομα, εκ των οποίων τα μισά ζουν στη θαλάσσια περιοχή της Ελλάδας. Στην Κύπρο εκτιμάται πως υπάρχουν γύρω στα 17 - 20 άτομα.

Αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα είδη φώκιας στον κόσμο, με μέγιστο μήκος γύρω στα 2,5 μέτρα, και ζυγίζει περίπου 300 κιλά. Τα ενήλικα αρσενικά είναι κατά μέσο όρο ελαφρώς μεγαλύτερα από τα ενήλικα θηλυκά. Τα δύο φύλα παρουσιάζουν διαφορές στον χρωματισμό του τριχώματός τους: Τα αρσενικά είναι σκούρα γκρι ή μαύρα με ευδιάκριτη άσπρη κηλίδα στην κοιλιά, ενώ τα θηλυκά εμφανίζουν χρωματισμούς από καφέ-μπεζ και γκρι-ασημί με πιο ανοιχτόχρωμες κοιλιές. Το είδος μπορεί να ζήσει μέχρι τα 40 περίπου χρόνια.

The Mediterranean monk seal is the rarest out of the 33 species of seals that exist in the world. It is listed in the IUCN Red List as an "Endangered" species and is considered the most threatened marine mammal in Europe. Its population in the Mediterranean is estimated to be about 700 individuals, half of which live in the marine region of Greece. It is estimated that around 17-20 individuals live in Cyprus.

It is considered one of the largest species of seals in the world, with a maximum length of about 2.5 meters, and weighs about 300 kg. Adult males are on average slightly larger than adult females. The two sexes present differences in their colour, with the males being dark gray or black with a distinct white patch on their belly, and the females being brown-beige and gray-silver with lighter coloured bellies. The species can live up to 40 years.

Ενήλικη αρσενική μεσογειακή φώκια
Adult male Mediterranean monk seal

Ενήλικη θηλυκή μεσογειακή φώκια
Adult female Mediterranean monk seal

Νεαρή θηλυκή μεσογειακή φώκια
Young female Mediterranean monk seal

Νεογέννητη μεσογειακή φώκια
Newborn Mediterranean monk seal

Η φώκια *Monachus monachus* τρέφεται με ψάρια όπως μπαρμπούνια, γόπες και κέφαλους, ενώ τα χταπόδια αποτελούν, επίσης, μεγάλο ποσοστό της διατροφής της. Μπορεί να καταδυθεί σε βάθος μέχρι και 200 μέτρα, ενώ έχει την ικανότητα να καλύψει κολυμπώντας μεγάλες αποστάσεις σε μικρό χρονικό διάστημα. **Της αρέσει η απομόνωση και η ησυχία και έχει ιδιαίτερη προτίμηση στις βραχώδεις και δυσπρόσιτες ακτές και τα θαλάσσια σπήλαια.** Αν και τον μεγαλύτερο χρόνο ζωής της ζει στο θαλάσσιο περιβάλλον, χρησιμοποιεί τα χερσαία ενδιαιτήματα τόσο για ανάπαυση όσο και για να γεννήσει και να γαλουχήσει τα μικρά της. Ως εκ τούτου η ύπαρξη τέτοιων χερσαίων ενδιαιτημάτων σε μια περιοχή θεωρείται σημαντικός παράγοντας για την επιβίωση του είδους και κατ' επέκταση χρήζουν προστασίας.

© Χάρης Νικολάου/ Haris Nicolaou

Monachus monachus feeds on fish, such as mullets, bogues and striped grey mullets while octopuses constitute a major part of its diet. It can dive to depths of up to 200 meters, and has the ability to swim over long distances in a rather short period of time. **It has a special preference for sea caves, rocky and inaccessible coasts and likes isolation and quietness.** Although it spends most of its lifetime in the marine environment, it uses terrestrial habitats for resting, pup bearing and nurturing its young ones. Consequently, the existence of such terrestrial habitats in an area is considered to be an important factor for the survival of the species and they should, therefore, be protected.

© Μελίνα Μάρκου/ Melina Markou

Ενήλικη αρσενική μεσογειακή φώκια
Adult male Mediterranean monk seal

Πρόγραμμα παρακολούθησης και έρευνα Monitoring Programme and Research

Το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών (ΤΑΘΕ), στο πλαίσιο προστασίας της μεσογειακής φώκιας, έχει θεσπίσει ομάδα που υλοποιεί πρόγραμμα παρακολούθησης τόσο για τον πληθυσμό της όσο και για την αναγνώριση και καταγραφή των πιθανών ενδιαιτημάτων της. Η ομάδα αυτή απαρτίζεται από εξειδικευμένο προσωπικό του ΤΑΘΕ και του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επισκέψεις σε θαλάσσια σπήλαια στην ακτογραμμή της Κύπρου και καταγραφή της παρουσίας/ απουσίας φώκιας, καθώς και τυχόν σημάδιων χρήσης της σπηλιάς από φώκιες (π.χ. ίχνη, περιττώματα, χαρακτηριστική έντονη μυρωδιά κ.λπ.). Επιπρόσθετα, σε τοποθεσίες που κρίνονται σημαντικές για την εν λόγω παρακολούθηση τοποθετούνται ειδικές κάμερες για συνεχή παρακολούθηση του είδους. Σημειώνεται πως στο ΤΑΘΕ τηρείται βάση δεδομένων όπου σημειώνονται θεάσεις της φώκιας γύρω από το νησί και καταγράφονται στο αρχείο παρατηρήσεων (sighting records), καθώς επίσης ο αριθμός και η περιοχή γεννήσεων ανά έτος.

In the framework of the protection of the Mediterranean monk seal, the Department of Fisheries and Marine Research (DFMR) has established a group that implements the national monitoring programme both for the species population and for the identification and recording of its potential habitats. This group comprises specialised staff from the DFMR and the Ministry of Agriculture, Rural Development and Environment. The monitoring programme includes visits to sea caves along the coastline of Cyprus, recording of the presence / absence of seals, as well as any signs of usage of the caves by the seals (e.g. traces, faeces, characteristic strong smell, etc.). Additionally, in areas that are considered important for the monitoring, special cameras are being placed for the continuous monitoring of the species. It is noted that a database is maintained by the DFMR, recording the seal sightings around the island, as well as the number and area of births per year.

© 29 °C 84 °F 23/05/2020 07:07:37 0837

© Χάρης Νικολάου/ Haris Nicolaou

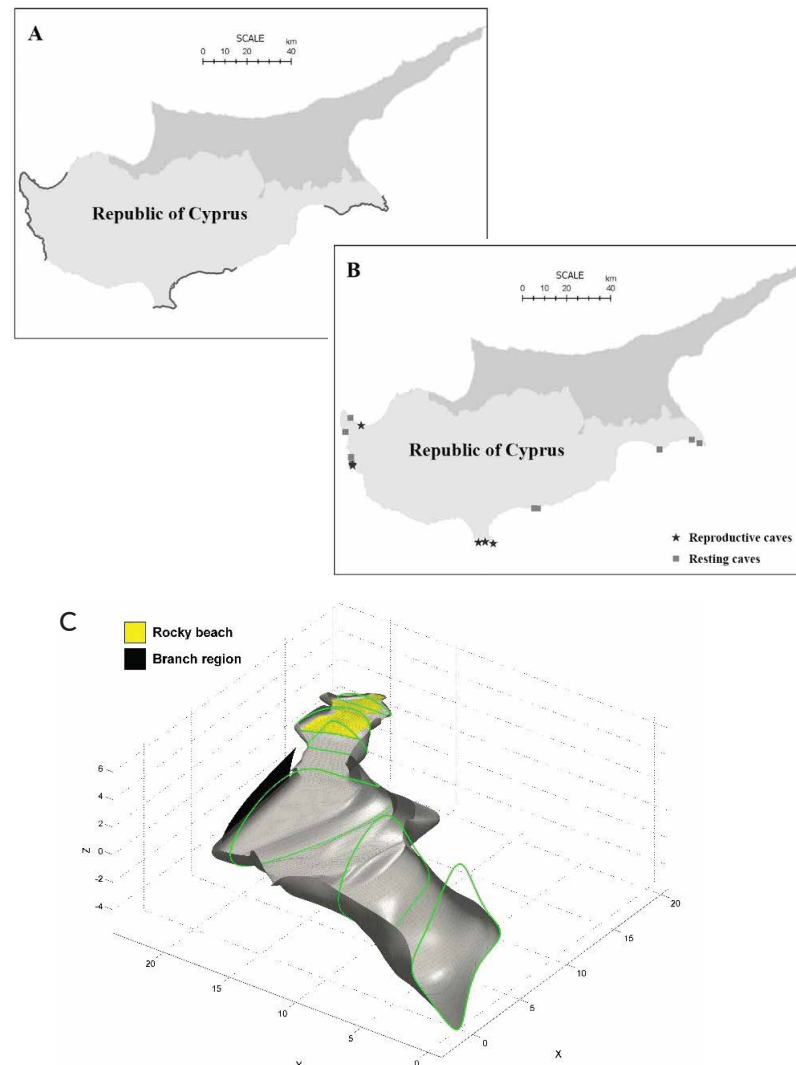
Κατά τη διάρκεια των ετών 1997, 2005-2006 και 2011-2012 υλοποιήθηκαν τρία εξειδικευμένα ερευνητικά προγράμματα για τον εντοπισμό πιθανών χερσαίων ενδιαιτημάτων της μεσογειακής φώκιας καθώς και για εντοπισμό ατόμων της, σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας (Mom). Σύμφωνα με τα ευρήματα, θαλάσσια σπήλαια που βρίσκονται στην περιοχή του Ακάμα και του Κάβο Γκρέκο (περιοχές που ανήκουν στο δίκτυο Natura 2000) φαίνεται να αποτελούν κατάλληλα ενδιαιτήματα για τη φώκια. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε καταγραφή θαλάσσιων σπηλαίων στην παράκτια περιοχή της Λεμεσού αλλά και της Αμμοχώστου και επιβεβαιώθηκε η παρουσία της μεσογειακής φώκιας στις εν λόγω περιοχές.

Συγκεκριμένα, 17 κατάλληλα καταφύγια καταγράφηκαν και χαρτογραφήθηκαν στα παράκτια ύδατα της Κύπρου (Nicolau et al. 2019) (βλ. χάρτη A και B):

Θαλάσσια σπήλαια τα οποία αποτελούν και ενδιαιτήματα της μεσογειακής φώκιας επιλέχθηκαν για απεικόνιση τους σε τρισδιάστατους χάρτες (3D) από εμπειρογνώμονες στο πλαίσιο υλοποίησης της Σύμβασης του ΤΑΘΕ «Χαρτογράφηση και αξιολόγηση των Λιβαδιών Ποσειδώνιας και άλλων σημαντικών θαλάσσιων οικοτόπων κάτω από την Ευρωπαϊκή Οδηγία των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ), στα παράκτια ύδατα της Κύπρου» (Αρ. 19/2018) (βλέπε χάρτη C).

Μέσω του προγράμματος παρακολούθησης του είδους, καθώς και του αρχείου παρατηρήσεων, διαπιστώνεται αύξηση στον πληθυσμό της μεσογειακής φώκιας στην Κύπρο από το 2010 όταν εκτιμήθηκε πως ο πληθυσμός της ήταν γύρω στα 7-10 άτομα. Το 2022 ο πληθυσμός της εκτιμάται γύρω στα 17-20 άτομα.

Σημαντικό εύρημα αποτελεί και η εξακρίβωση πλέον της αναπαραγωγικής δραστηριότητας της μεσογειακής φώκιας στο νησί με την πρώτη ανακάλυψη νεογνού φώκιας σε μια από τις θαλάσσιες σπηλιές του νησιού, τον Νοέμβριο του 2011. Έκτοτε, παρατηρήθηκαν συχνά και άλλες γεννήσεις και, ως εκ τούτου, επιβεβαιώνεται η αναπαραγωγική δραστηριότητα της *Monachus monachus* στην Κύπρο καθώς και η χρήση των θαλάσσιων σπηλαίων του νησιού από αυτήν όχι μόνο για σκοπούς ανάπαυσης αλλά και για την αναπαραγωγή του είδους. Επομένως, η προστασία των ενδιαιτημάτων του κρίνεται εξαιρετικά σημαντική για την επιβίωση του είδους.

During the years 1997, 2005-2006 and 2011-2012, three specialised research surveys were carried out to identify potential terrestrial habitats of the Mediterranean monk seal, as well as to locate the individual animals, in collaboration with the Hellenic Society for the Study and Protection of the Monk Seal (Mom). According to the findings, sea caves located in the Akamas and Cape Greco areas (both areas are included in the Natura 2000 network) are likely to be suitable monk seal habitats. In addition, sea caves in Lemesos and Ammochostos areas were recorded and the presence of monk seals was confirmed.

Specifically, 17 suitable shelters / sea caves were recorded and mapped in the coastal waters of Cyprus (Nicolau et al. 2019) (see Map A and B):

Sea caves that are suitable habitat for the Mediterranean seal were selected for visualisation on 3D maps by experts, in the context of the implementation of the DFMR's Public Contract "Mapping and evaluation of the Posidonia meadows and other important marine habitats under the European Habitats Directive (92/43/EEC), in the coastal waters of Cyprus" (No. 19/2018) (see Map C).

Through the monitoring programme of the species, as well as the record of observations, an increase in the population of the Mediterranean Seal in Cyprus has been observed since 2010 when it was estimated that its population was around 7-10 individuals. In 2022 it is estimated at 17-20 individuals.

An important finding is the confirmation of the reproductive activity of the Mediterranean Monk Seal on the island, with the first discovery of a newborn seal in one of the island's sea caves in November 2011. Since then, other births have been frequently observed and therefore it is confirmed that the *Monachus monachus* breeds in Cyprus and it uses the island's sea caves not only for resting but also for reproduction. Consequently, the protection of its habitat is considered extremely important for the survival of the species.

Η προστασία των ενδιαιτημάτων της είναι εξαιρετικά σημαντική για την επιβίωση του είδους.

The protection of its habitat is extremely important for the survival of the species.

Ενήλικη αρσενική μεσογειακή φώκια
Adult male Mediterranean monk seal

© Αντώνης Παρπόττας/ Antonis Parpottas

Σημαντικές απειλές για τη μεσογειακή φώκια στην Κύπρο:

Major threats to the monk seal in Cyprus:

Η απώλεια και η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων της

Loss and degradation of monk seal habitats

Η αστικοποίηση των γειτνιαζουσών περιοχών

Urbanisation of the immediately adjacent to its habitat areas

Τουριστικές πιέσεις λόγω διαφόρων θαλάσσιων δραστηριοτήτων αναψυχής

Tourism/recreational pressures through various leisure activities

Η υπεραλίευση που οδηγεί στη μείωση της τροφής της και επηρεάζει αρνητικά το είδος

Overfishing that reduces its food and negatively affects the species as a result

Μέτρα διατήρησης Conservation measures

Ανάμεσα στα μέτρα διατήρησης και προστασίας του είδους στην Κύπρο εφαρμόζονται δράσεις όπως:

- Ένταξη των σημαντικότερων ενδιαιτημάτων της μεσογειακής φώκιας σε προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές του δικτύου Natura 2000.
- Θέσπιση Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΘΠΠ) και αντίστοιχων Διαχειριστικών Σχεδίων / Μέτρων, με Υπουργικά Διατάγματα μέσω του περί Αλιείας Νόμου και Κανονισμών.
- Υλοποίηση του προγράμματος παρακολούθησης με την καταγραφή σημαντικών στοιχείων που αφορούν τη βιολογία του είδους στην Κύπρο.
- Χαρτογράφηση και παρακολούθηση / αξιολόγηση των σημαντικών ενδιαιτημάτων.
- Δραστηριότητες αποκατάστασης των ενδιαιτημάτων: π.χ. καθαρισμός θαλάσσιων σπηλαίων, επιδιόρθωση οροφής θαλάσσιου σπηλαίου που είχε καταρρεύσει κ.λπ.
- Δράσεις ενημέρωσης, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού.

Among the conservation and protection measures of the species in Cyprus, actions are being implemented, such as:

- Inclusion of the most important habitats of the Mediterranean monk seal in protected marine areas of the Natura 2000 network.
- Establishment of Marine Protected Areas (MPAs) and corresponding Management Plans / Measures, with Ministerial Decrees through the Fisheries Law and Regulations.
- Implementation of the monitoring programme with the recording of important data concerning the biology of the species in Cyprus.
- Mapping and monitoring / assessment of its important habitats.
- Habitat restoration activities e.g. sea caves clean-up activities, restoration of a collapsed ceiling of an important sea cave, etc.
- Information, environmental education and public awareness activities.

Εγκαταλελειμμένα δίκτυα σε σπηλιά
Abandoned fishing nets found in a cave

Σπηλιά με πετρελαϊκά απόβλητα
Oil spill residues (oil tar) found in a cave

Η σπηλιά μετά τον καθαρισμό
The same cave after the clean-up

Νομοθετικό πλαίσιο Legal framework

Η μεσογειακή φώκια προστατεύεται από το 1971 από τον περί Αλιείας Νόμο (ΚΕΦ. 135) και Κανονισμούς 1990 (Reg. No. 273/90). Επιπρόσθετα, η φώκια *Monachus monachus* περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II του Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης το οποίο αφορά Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιολογική Ποικιλομορφία της Μεσογείου, το οποίο η Κύπρος επικύρωσε με τον Νόμο No. 20(III)/2001.

Η μεσογειακή φώκια θεωρείται είδος προτεραιότητας (Παράρτημα II) στην Ευρωπαϊκή Οδηγία των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ), και για τη διατήρησή της απαιτείται ο χαρακτηρισμός Ειδικών Ζωνών Διατήρησης. Η εν λόγω Οδηγία έχει μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία το 2003 με τον Νόμο για την Προστασία και Διαχείριση της Φύσης και της Άγριας Ζωής No. 153(I)/2003. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της εν λόγω νομοθεσίας έχει συσταθεί το Δίκτυο Natura 2000 στην Κύπρο.

Πέρα από την πιο πάνω εθνική, περιφερειακή και κοινοτική νομοθεσία, υπάρχει και μια σειρά από άλλες διατάξεις της νομοθεσίας για την αλιεία που σχετίζονται έμμεσα με την προστασία της μεσογειακής φώκιας όπως η απαγόρευση χρήσης εκρηκτικών, τα μέτρα διαχείρισης των αλιευτικών πόρων, ιδιαίτερα οι περιορισμοί στην αλιευτική προσπάθεια, οι εποχιακοί περιορισμοί στα δίχτυα με ρύθμιση σε βάθος νερού μεγαλύτερο των 5 μέτρων, κλειστές περίοδοι για την αλιεία με τράτες κ.λπ.

The Mediterranean monk seal in Cyprus has been protected since 1971 under the Fisheries Law (CAP 135) and Regulations made up to 1990 (Reg. No. 273/90). Moreover, *Monachus monachus* is included in the Annex II of the Protocol concerning Specially Protected Areas and Biological Diversity (SPA Protocol) of the Barcelona Convention, which Cyprus ratified with the Law No. 20(III)/2001.

Monk seals are a Priority species (Annex II) in the European Habitats Directive (92/43/EEC) and the designation of Special Areas of Conservation (SACs) is required for their conservation. The Habitat Directive has been transposed into national legislation in 2003 with the Law on the Protection and Management of Nature and Wildlife (153(I)/2003). It is noted that the Natura 2000 Network in Cyprus has been set up under this Law.

Apart from the above national, regional and EU legislation, there are a number of other provisions in the fisheries legislation that are indirectly relevant to the protection of the Mediterranean monk seal, such as prohibitions on the use of explosives, fish resource management measures, especially those concerning the limitations to fishing effort, seasonal restrictions on nets setting at water depth less than 5 m, closed seasons for trawling etc.

Τι να κάνετε αν συναντήσετε τη μεσογειακή φώκια What to do if you encounter a monk seal?

Στη θάλασσα:

- Μην πανικοβάλλεστε και μην κάνετε απότομες κινήσεις.
- Μην προσπαθήσετε να την προσεγγίσετε. Σεβαστείτε τον χώρο της.
- Μην ταΐζετε τη φώκια.
- ΠΟΤΕ ΜΗΝ ΣΤΟΧΕΥΣΕΤΕ ΤΗ ΦΩΚΙΑ ΜΕ ΨΑΡΟΝΤΟΥΦΕΚΟ. Μπορεί να αισθανθεί απειλή και να γίνει επιθετική.
- Να θυμάστε ότι οι φώκιες είναι ιδιαίτερα κινητικά ζώα στο νερό και ότι η όραση και η ακοή τους είναι πολύ ανώτερες από τις δικές μας.
- Θαυμάστε **από απόσταση και με ηρεμία** αυτό το θαυμάσιο θαλάσσιο θηλαστικό.
- Σε περίπτωση λήψης φωτογραφιών περιορίστε τον αριθμό λήψεων μεμονωμένων ζώων, ειδικά αν χρησιμοποιείτε φλας.

Σε θαλάσσιο σπήλαιο:

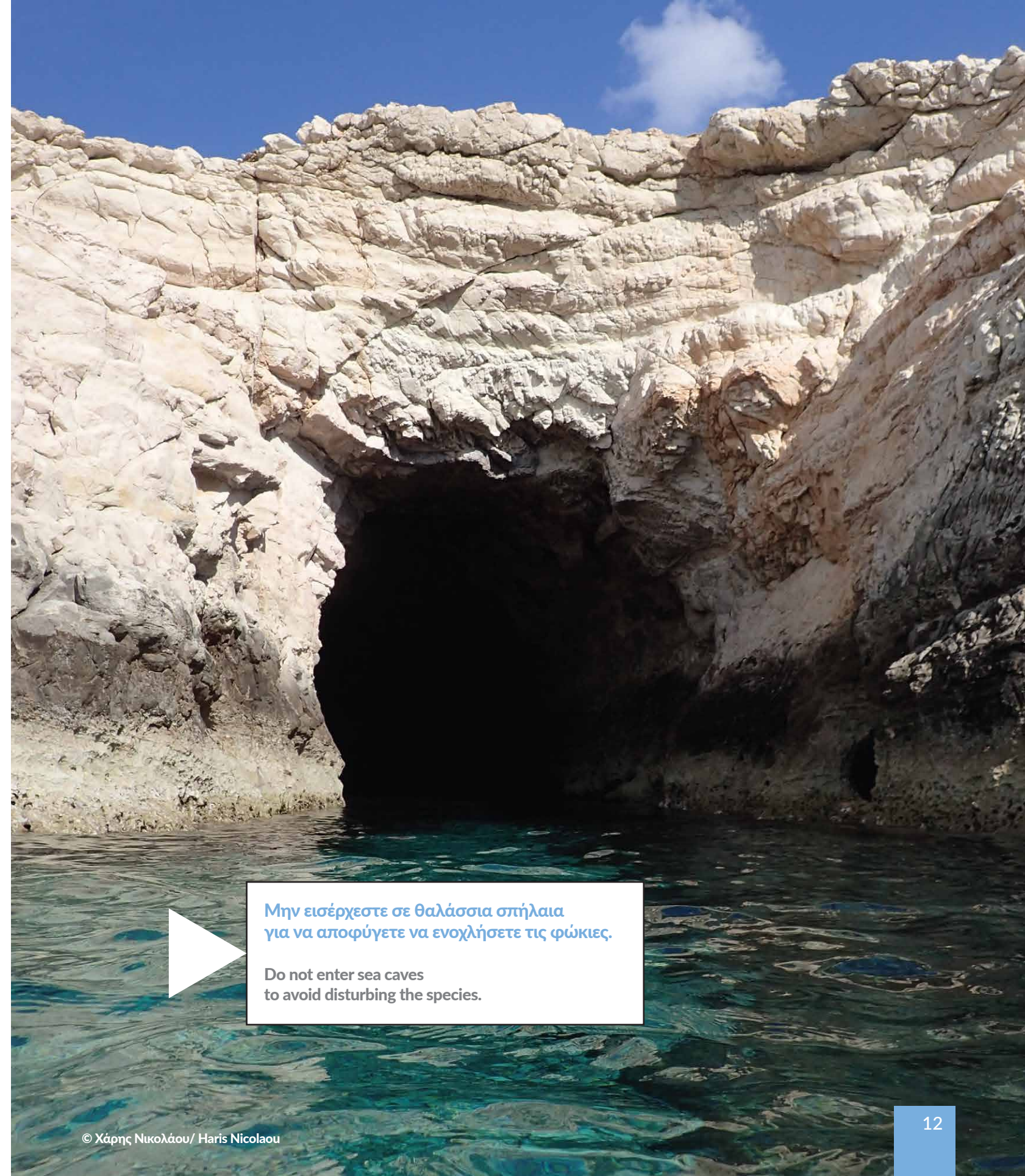
- Μην πανικοβάλλεστε και μην κάνετε απότομες κινήσεις.
- Μην προσπαθήσετε να εισέλθετε πιο βαθιά στο σπήλαιο.
- Προσπαθήστε να μετακινηθείτε αργά. Κολυμπήστε κοντά στα τοιχώματα της σπηλιάς χωρίς να κλείνετε την έξοδο.

In the water:

- Do not panic and do not make sudden movements.
- Do not try to approach the seal. Respect its space.
- Do not feed the seal.
- NEVER AIM AT THE SEAL WITH A SPEARGUN. It might feel threatened and become aggressive.
- Remember that seals are highly mobile in the water and their vision and hearing are far superior to ours.
- **Stay calm and admire this magnificent marine mammal from a distance.**
- In photo shoots, limit the number of photos taken of individual animals, especially when using flash.

In a sea cave:

- Do not panic and do not make sudden movements.
- Do not try to enter further into the cave.
- Try to move slowly away. Swim close to the walls of the cave without blocking its exit.

Μην εισέρχεστε σε θαλάσσια σπήλαια για να αποφύγετε να ενοχλήσετε τις φώκιες.

Do not enter sea caves to avoid disturbing the species.

Στην Κύπρο οι φώκιες γεννάνε τα μικρά τους σε θαλάσσια σπήλαια κυρίως μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου. Οι μητέρες συχνά αφήνουν τα μικρά τους στη σπηλιά όταν αναζητούν τροφή. Η ανθρώπινη παρουσία αποτελεί μια από τις κυριότερες αιτίες εγκατάλειψης των νεογέννητων φωκιών από τις μητέρες τους, αλλά και εγκατάλειψης του ασφαλούς καταφυγίου που το σπήλαιο αποτελεί από εγκυμονούσες μητέρες φώκιες.

In Cyprus, seals give birth to their young in sea caves, mainly between the months of September and December. Mother seals often leave their young in the sea caves while they hunt for food. Human presence is one of the main causes of new born seals being abandoned by their mothers, as well as of the abandonment of a safe sea cave shelter by pregnant mother seals.

© Χάρης Νικολάου/ Haris Nicolaou

© Μελίνα Μάρκου/ Melina Markou

Να θυμάστε: Το νερό και τα θαλάσσια σπήλαια αποτελούν το φυσικό περιβάλλον της μεσογειακής φώκιας και πιθανότατα δεν θέλει να ενοχληθεί.

Always remember that monk seals in the water and in marine caves are in their natural environment and most likely they do not want to be disturbed.

© Χάρης Νικολάου/ Haris Nicolaou

Αναφέρετέ το στο ΤΑΘΕ Report the sighting to the DFMR

Σε περίπτωση εντοπισμού ατόμων της μεσογειακής φώκιας παρακαλούμε να επικοινωνήσετε με το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών για αναφορά και καταγραφή της παρατήρησης στη βάση δεδομένων του ΤΑΘΕ. Είναι σημαντικό για μας, εφόσον είναι δυνατόν, να αναφέρετε την ημερομηνία, ώρα, περιοχή καθώς και τα χαρακτηριστικά της φώκιας (π.χ. μέγεθος, και χρώμα).

In case you see a monk seal in Cyprus, please report it to the Department of Fisheries and Marine Research! We will then record the observation in our database. Any further details you can provide regarding the date, time, area and features of the seal (e.g. size and colour) would be extremely useful to us.

Στοιχεία επικοινωνίας / Contact details:
Μελίνα Μάρκου / Melina Markou
Λειτουργός Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών
Fisheries and Marine Research Officer

Τηλ./ Tel: 24205907

Email: mmarcou@dfmr.moa.gov.cy

Χάρης Νικολάου / Haris Nikolaou
Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
Ministry of Agriculture, Rural Development and Environment

Τηλ./ Tel: 22408354

Email: nicolaouharis@cytanet.com.cy